

บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่ง ผู้บริหารและสมาชิกสภาตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ในระหว่างการเลือกตั้ง 28 มีนาคม พ.ศ. 2564¹

พงศกร ตุ่นวงศ์²

วันที่รับบทความ: 26 ธันวาคม 2568; วันที่แก้ไขล่าสุด: 27 มีนาคม 2569; วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 9 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาเรื่องบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภา ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ในระหว่างการเลือกตั้ง 28 มีนาคม พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน 2) ศึกษาบทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง โดยวิธีการสัมภาษณ์ นักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในแต่ละกลุ่มของนักการเมืองมีที่มาและเป้าหมายของการรวมกลุ่มแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่เป็นประชาชนในพื้นที่และเป็นที่รู้จักคนประชาชนทั่วไปหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน ฯลฯ ที่พบเจอได้บ่อยครั้ง จากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน พวกเขาปรับตัวกันโดยมีจุดมุ่งหมายเข้ามาทำงานเพื่อประชาชน และต้องการพัฒนาพื้นที่เทศบาลตำบลป่าไผ่ การวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา ในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน พบว่าการหาเสียงช่วงเลือกตั้งของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นแต่ละกลุ่ม มีความคล้ายกัน ประชาชนเลือกผู้สมัครที่เป็นคนกว้างขวางมีที่รู้จักของผู้คน มีผลงานเด่น ในขณะที่นักการเมืองท้องถิ่นพยายามกระจายผู้สมัครให้มีทุกหมู่บ้านเพื่อจะได้ช่วยกันหาเสียง และแนะนำแต่ละหมู่บ้านให้รู้จักตัวผู้สมัครทุกคน พร้อมกับเสนอนโยบาย แนวคิดการทำงานการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย ศักยภาพชุมชน มุ่งเน้นความเข้าใจและพัฒนาสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน เช่น นโยบายที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน

คำสำคัญ นักการเมืองท้องถิ่น, การเมืองท้องถิ่น, การเลือกตั้งท้องถิ่น

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภา ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200
อีเมล: pongsakorn_toonwong@cmu.ac.th

The Role of Local Politicians in the Competition
for Executive and Subdistrict Council Positions
in Pa Phai Subdistrict, Li District, Lamphun Province,
during the Election of March 28, 2021

Pongsakorn Toonwong³

Received: 26 December 2025; Revised: 27 March 2026; Accepted: 9 April 2026

Abstract

This article analyzes the topic of local politicians in the competition for executive and council positions in Pa Phai Subdistrict, Li District, Lamphun Province during the election on 28 March 2021 aimed to: 1) Study the history of the relationship between local politicians and groups in Pa Phai Subdistrict, Li District, Lamphun Province. 2) Study the role of political groups during the campaign for executive and council members in Pa Phai Subdistrict, Li District, Lamphun Province. This was a qualitative study by selecting specific key informants by interviewing them. local politicians, community leaders, housewives, public health volunteers, and the elderly, totaling 10 people. The results of the study found that the history of the relationship between local politicians and groups in each group of politicians had different origins and goals. Mostly local people and were known to the general public or were members of a group within the community, such as community leaders, housewives, etc., which were often found from participating in various activities within the community. They came together with the aim of working for the people and wanted to develop the Pa Phai Subdistrict Municipality area. Analysis of the role of political groups during the campaign for executive and council members in Pa Phai Subdistrict, Li District, Lamphun Province, it was found that the election campaigns of each local politician group were similar. People chose candidates who were widely known and had outstanding achievements. Meanwhile, local politicians tried to distribute candidates to every village so that they could help campaign and introduce each village to get to know each candidate. They also proposed policies and concepts for working on development to cover all aspects, whether

³ Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University 50200.
E-mail: pongsakorn_toonwong@cmu.ac.th

it was policy setting, community potential, focusing on understanding and developing towards sustainable goals, such as policies related to infrastructure.

Keywords Local Politician, Local Politics, Local Elections

1. บทนำ

เมื่อประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจังโดยกำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นที่จะต้องมาจากการเลือกตั้ง (สถาบันพระปกเกล้า, 2568) การเกิดขึ้นของการปกครองท้องถิ่น เป็นการจัดการความสัมพันธ์ของอำนาจบริหารระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญ ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจังโดยกำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน วาระละ 4 ปี ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ดังนั้น การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบการปกครองที่สำคัญ และจำเป็นในสภาพปัญหาปัจจุบัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป รัฐส่วนกลางไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องต่อสภาพท้องถิ่น ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของท้องถิ่นเองมาเป็นผู้ดูแล นโยบาย และแนวทางในการบริหารงาน กิจกรรมหรือบริการสาธารณะต่าง ๆ และการตอบสนองต่อความต้องการที่ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเองมากกว่า การจัดการที่มาจากรัฐส่วนกลาง

อย่างไรก็ตาม การยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประกาศยึดอำนาจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557) การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งต่อเนื่องเป็นเวลานาน กล่าวคือ ไม่มีการเลือกตั้ง 8 ปี ผลประโยชน์จึงอาจขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือกลุ่มบางกลุ่มเป็นเวลานาน เมื่อไม่มีการเลือกตั้งเป็นเวลานาน ทำให้มีแนวโน้มว่าการเมืองท้องถิ่นจะมีการแสวงหาอำนาจ และวางแผนเพื่อจะเข้าสู่อำนาจด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการช่วงชิงอำนาจนี้ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ขึ้นอยู่กับประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัวในการเลือกตั้งครั้งนี้หรือไม่ ด้วยเหตุผลนี้นักการเมืองท้องถิ่นบางคนจึงพัฒนามาจากกลุ่มผลประโยชน์ หรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นของตน

จากที่กล่าวมานักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องใช้วิธีการและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำเพื่อชนะนักการเมืองคู่แข่ง และได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภา หนึ่งในวิธีที่สำคัญ คือ การรวมกลุ่มกันของนักการเมืองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภา และจะมีกลยุทธ์การเคลื่อนไหวของกลุ่ม คือการร่วมมือกันหาคะแนนเสียงจากประชาชนในพื้นที่บางกลุ่ม อาจจะใช้วิธีการอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มนักการเมืองกับกลุ่มสนับสนุน ทำให้การรวมกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญในทางการเมือง การรวมกลุ่มจะช่วยเน้นสถานะและเป้าหมายของกลุ่มให้ชัดเจนมากขึ้นในสังคม เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่ได้รวมกลุ่มการรวมกลุ่มจะมีตัวตนชัดเจนมากขึ้นในชุมชน

ดังนั้น บทความวิจัยนี้ศึกษาตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในระหว่างการเลือกตั้ง 28 มีนาคม พ.ศ. 2564 เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการดำรงตำแหน่งอย่างยาวนานของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาที่ไม่มีการเลือกตั้งเป็นเวลา 8 ปี และพื้นที่มีลักษณะที่โดดเด่นคือได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประเภททั่วไป (รางวัลที่ 2) ใน พ.ศ. 2562 ต่อมาได้รับรางวัล ประเภทโดดเด่น (รางวัลที่ 1) ใน พ.ศ. 2564 (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2562, 2564) จากที่กล่าวมาเทศบาลตำบลป่าไผ่ มีศักยภาพการบริหารจัดการและเป็นแรงจูงใจสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นที่จะชิงตำแหน่งทางการเมือง เข้าสู่อำนาจและผลประโยชน์

2. วัตถุประสงค์

- (1) ศึกษาความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- (2) ศึกษาบทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

3. แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม

บทความนี้ผู้เขียนใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษา ดังนี้

3.1 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์

สาระสำคัญของแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ ปรากฏในงานของ David Truman (1951) ให้ความเห็นว่าความหลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ถือเป็นเรื่องดีต่อประชาธิปไตย เพราะทำให้ไม่มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจมากพอจะครอบงำทั้งสังคมได้ การแข่งขันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ อย่างอิสระ การดำเนินการ และแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างค่อนข้างเสรี ไม่เป็นระเบียบแบบแผนชัดเจน สุดท้ายแล้วจะทำให้เกิดการคานอำนาจกันเอง ต่อมา รัสเซลล์ ธาระพรพันธุ์ (2546) ได้ให้คำอธิบายว่า กลุ่มผลประโยชน์จะสร้างสายสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับชนชั้นนำทางอำนาจ กลุ่มที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างก็พยายามที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการส่งตัวแทนหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เพื่อเข้าไปเป็นตัวแทนของกลุ่มหรือรับฟังปัญหาข้อเรียกร้องของกลุ่ม เมื่อกลุ่มใดสามารถมีอิทธิพล กลุ่มนั้นก็จะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และประชาชนถือเป็นฐานเสียงที่สำคัญแก่กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองอย่างมาก ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะใช้วิธีการต่าง ๆ ทำให้ได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ในขณะที่ แสง รัตนมงคลมาศ (2527) ได้ให้คำอธิบายว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของบุคคลต่าง ๆ โดยสมัครใจ มิใช่เป็นการรวมในลักษณะที่ถูกบังคับให้รวม หรืออยู่ในภาวะครอบงำอย่างที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันขึ้น โดยกลุ่มผลประโยชน์มีเจตนาของการเข้าร่วมกลุ่มก็เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน โดยมีใช่เป็นการรวมกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่เกี่ยวข้อง

กับผลประโยชน์แต่อย่างใด และกลุ่มผลประโยชน์มีความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน

3.2 แนวคิดระบบอุปถัมภ์

ลิขิต ธีรเวคิน (2542) ได้ให้คำอธิบายแนวคิดระบบอุปถัมภ์ว่า เป็นระบบที่อยู่ในสังคมค่านิยม จารีตประเพณี โดยการจัดกลุ่มระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์ ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะเป็นคนมีฐานอำนาจทางสังคม เช่น มีเงินทอง ร่ำรวย มีอำนาจเป็นที่รู้จักในวงกว้าง กล่าวคือระบบนี้จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของผลประโยชน์ โดยสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความแตกต่างของคนในสังคม เกิดการไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น โครงสร้างของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยประกอบด้วย 4 รูปแบบคือ 1) ระบบหมู่ญาติ เป็นระบบที่มีอยู่ยาวนานระบบหนึ่งในสังคมไทย เป็นความสัมพันธ์ที่คงทนและถาวรที่สุด เช่น พ่อแม่ ตา ยาย ปู่ ย่า ลูกหลาน เหลน เป็นต้น 2) ระบบมิตรสหาย เป็นความสัมพันธ์แบบตอบแทนกัน คอยปกป้องให้ความช่วยเหลือ บางครั้งอาจมีการตอบแทนบุญคุณด้วยการนำของเล็ก ๆ น้อย ๆ ตอบแทน 3) ระบบบงการ ส่วนมากระบบนี้มักจะถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน มักถูกมองว่าทำให้ระบบบริหารขาดประสิทธิภาพ 4) ระหว่างอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่คงทนน้อยกว่าแบบอื่น ๆ และ สนิท สมักรการ (2533) ได้ให้ความเห็นระบบอุปถัมภ์ในเชิงวิทยาว่า เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์แต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ และความคาดหวังต่อกันบางประการ เป็นที่ยอมรับตามธรรมเนียม ประเพณี มีลักษณะพึ่งพาอาศัยกันอยู่มาก แม้ว่าผู้อุปถัมภ์เป็นผู้ให้มากกว่าก็ตาม แต่ก็มิได้เป็นการให้เปล่า ผลตอบแทนจากผู้รับบริการจะมีให้แก่ผู้อุปถัมภ์เสมอ

การศึกษาค้นคว้าผู้เขียนนำแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดระบบอุปถัมภ์มาประกอบการศึกษา เพื่ออธิบายลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้ง ตำบลป่าไผ่ ว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นเกิดขึ้นในพื้นที่และพยายามที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการส่งตัวแทนหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาถึงที่มาของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ในตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน และกลุ่มผลประโยชน์ กล่าวคือนักการเมืองท้องถิ่น มักจะสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับชนชั้นนำในพื้นที่และประชาชน โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดระบบอุปถัมภ์วิเคราะห์ถึงลักษณะการอุปถัมภ์ของนักการเมืองท้องถิ่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน สร้างความสัมพันธ์กับชนชั้นนำในพื้นที่และประชาชนอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะสร้างฐานเสียงและได้รับการสนับสนุนทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งนี้

3.3 การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาพบว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศึกษากลยุทธ์การแข่งขันทางการเมือง และกลุ่มศึกษาการเมืองท้องถิ่นว่าด้วยความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ สำหรับงานศึกษากลุ่มแรก ยกตัวอย่างเช่น กรกานต์ ดวงแก้ว (2553) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การแข่งขันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในเขตเทศบาลตำบลบ้านธิ

อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไว้ว่า กลุ่มนักการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันคือกลุ่มนักการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งได้มีความสัมพันธ์ภาพ ทำความรู้จักกับประชาชนและกลุ่มผู้นำชุมชนในชุมชน เข้าร่วมพิธีกิจกรรมต่าง ๆ กับชาวบ้านเป็นประจำให้การช่วยเหลือสนับสนุน ผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านและชุมชน ส่วนกลุ่มนักการเมืองที่แพ้การเลือกตั้งได้เข้ามามีสัมพันธ์ภาพน้อย ร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านเป็นบางครั้ง จากการสัมภาษณ์ในตำบลบ้านธิ พบว่า ทุกกลุ่มมีความคิดสอดคล้องกันว่าบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในเขตพื้นที่ส่งผลไปในทิศทางบวกมากกว่าทางลบ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่บ้านธิได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และคอยให้การสนับสนุนงบประมาณในการกระทำการต่าง ๆ ของชุมชน จากการศึกษาของกรกานต์ ดวงแก้ว พบว่า สอดคล้องกับประเด็นการศึกษาในงานชิ้นนี้ เนื่องจากงานของกรกานต์ ดวงแก้ว ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล แนวคิดระบบอุปถัมภ์ อีกทั้งอธิบายถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่ดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้นำชุมชน สตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า และกลุ่มข้าราชการ

เช่นเดียวกับงานศึกษาของ ฉัตรชัย เล็กบุญ และอดิพร เกิดเรือง (2562) เรื่องวิธีการแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับเทศบาลตำบล อำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เฉพาะเทศบาลตำบลมาบข่า เทศบาลตำบลมาบข่าพัฒนา และเทศบาลตำบลมะขาคู่ เครื่องมือที่กลุ่มผลประโยชน์ที่ชนะการเลือกตั้งนำมาใช้ในการแข่งขันของทั้ง 3 เทศบาล ผลการศึกษาพบว่า การใช้นโยบายในการหาเสียง เน้นการช่วยเหลือส่งเสริมอาชีพของชาวบ้าน เศรษฐกิจชุมชนเป็นหลัก สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้าน อีกทั้งยังมีวิธีการหาเสียงโดยการลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้าน ตลอดจนให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นประจำ ซึ่งการใช้เครื่องมือหรือวิธีการดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเกิดความชื่นชอบ ไว้วางใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เช่นเดียวกับกลุ่มผลประโยชน์ที่แพ้การเลือกตั้งก็ใช้วิธีการเดียวกันและเครื่องมือที่ไม่แตกต่างกัน

งานของ คณอง พิลุน (2558) นักการเมืองท้องถิ่นจันทบุรี: เครือข่ายอำนาจการเมืองท้องถิ่น เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นพบว่า จำแนกได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มนักกฎหมายและนักสื่อสารมวลชน กลุ่มครูและพนักงานในองค์กร กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและกลุ่มนักธุรกิจ กลยุทธ์การหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า กลวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรีมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้ความสามารถเฉพาะตัว การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน การลงพื้นที่ พบปะประชาชน การร่วมพิธีต่าง ๆ เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมาก ส่วนการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ การปราศรัยและวิธีอื่น ๆ เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมตามลำดับ จากการศึกษาของคณอง พิลุน สอดคล้องกับประเด็นของผู้ศึกษาใน

ประเด็นเรื่องของรูปแบบของการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบปัญหาต่าง ๆ และยังคงพบเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มนักการเมือง และยังคงพบกลยุทธ์การหาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น แต่งานวิจัยของผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาพื้นที่ที่ต่างจากงานของคณะคุณ พิณ

สำหรับงานศึกษากลุ่มที่สอง เรื่อง ประเด็นความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ ปรากฏในงานของ นพพล อัครชาติ (2556) ได้สรุปเรื่องวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่ากลยุทธ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งของจังหวัดหนองบัวลำภู คือ การสร้างมวลชน การใช้ผู้สนับสนุน หรือห้วคะแนน การใช้ประชาสัมพันธ์และการเดินหาเสียงแบบเข้าถึงประชาชน ปัจจัยที่สนับสนุนให้รับเลือกตั้งได้แก่ ฐานเสียงจากเครือข่าย การสนับสนุนของนักการเมืองท้องถิ่น การรวมกลุ่มทางการเมือง เช่นเดียวกับงานศึกษาของ เณิมพล คงจิตต์ (2544) ได้อธิบายถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ในชุมชนเขตสันติธรรม เป็นรูปแบบพัฒนาการของประชาสังคมในการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมและมีโอกาสได้สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อนโยบายของภาครัฐได้ การจัดตั้งกลุ่มมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มหรือชุมชน รับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ตามความรับผิดชอบของตน ซึ่งคณะกรรมการทั้งหมดมาจากการยอมรับในหมู่สมาชิกเลือกตั้งเข้าไปดำรงตำแหน่ง โดยอาศัยความสัมพันธ์การเป็นเครือญาติของผู้คนมารับตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นและทางเทศบาลนครเชียงใหม่ให้การสนับสนุน รวมถึงให้การรับรองอย่างเป็นทางการ เช่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน ในด้านของความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น มีรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่างตอบแทนกันอย่างเท่าเทียมมากขึ้น กลุ่มการเมืองส่วนใหญ่จะสร้างฐานเสียงจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้น การตอบสนองความต้องการต่อข้อเรียกร้องหรือความต้องการของชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ มักจะได้รับการดูแลเอาใจใส่ต่อเนื่องตลอดเวลา นักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองท้องถิ่นต้องหันมาสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน และคอยตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดการยอมรับของกลุ่มต่าง ๆ และยอมเป็นฐานเสียงและสนับสนุนกลุ่มการเมืองของตน

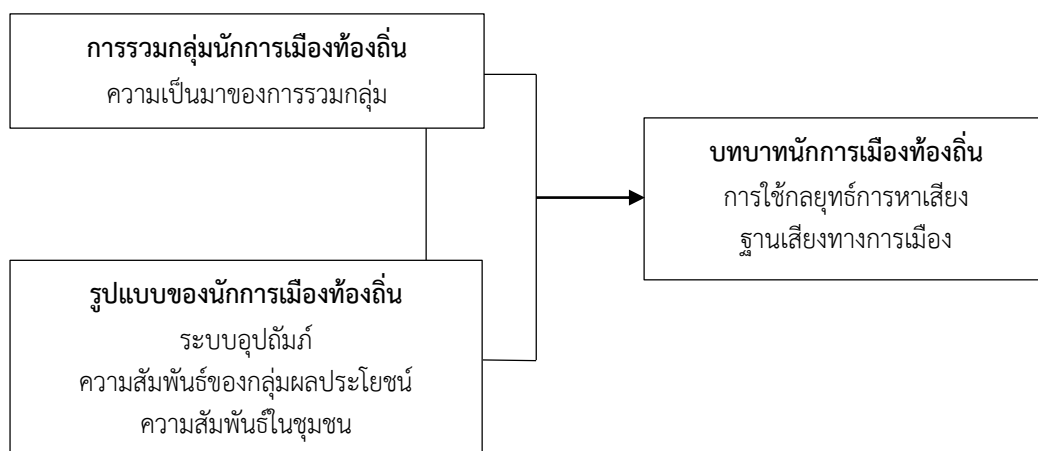
นอกจากนี้ โสภาร ถิ่นบางเตียว (2565) ศึกษาเรื่อง โครงสร้างอำนาจและการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564 พบว่าจากเดิมลักษณะโครงสร้างอำนาจชั่วคราวเมืองชั่วคราวอำนาจเดียวผูกขาดอำนาจทางการเมืองภายในจังหวัดยาวนานกว่า 4 ทศวรรษ หลังจากเลือกตั้ง สส. พ.ศ. 2562 การเลือกตั้ง อบจ. พ.ศ. 2563 และการเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกเทศมนตรี พ.ศ. 2564 ทำให้โครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดกลายเป็นแบบ 3 ขั้วอำนาจ หรือ มี 3 เส้า ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน 2) กลุ่มพลังใหม่ และ 3) กลุ่ม Change Chonburi ขณะเดียวกันผู้ศึกษาพบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลและนายกเทศมนตรีมีทั้งสมัครเป็นกลุ่มและสมัครเดี่ยวอิสระ ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหลายเทศบาลเป็นอดีตนักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นที่ ที่ต้องการขยับปรับฐานทางการเมืองจากสมาชิกสภาจังหวัด (ส.อบจ.) กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน มาเป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรี และยังคงพบว่าผู้สมัครในพื้นที่ใช้กลยุทธ์อาศัยเครือข่ายข้าราชการ

ในเทศบาล (โดยเฉพาะกลุ่มผู้สมัครที่เป็นอดีตนายกเทศมนตรี) นักการเมืองทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รัฐมนตรี เครือข่ายประธานชุมชนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา เครือญาติ พวกพ้อง ผู้กว้างขวางในท้องถิ่น เป็นต้น มาช่วยเป็นเครือข่ายพันธมิตรในการรณรงค์หาเสียงและเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งในครั้งนี้

การศึกษากลุ่มผลประโยชน์ที่ส่งผลต่อการเมืองท้องถิ่นยังปรากฏในงานของ วัชรกร เลิศด้วยลาภ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการเป็นหัวคะแนนเสียงของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2654 พบว่าการเมืองท้องถิ่นมีผลต่อการกำหนดนโยบายการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายอำนาจระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และยังพบว่าบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ บทบาทการชักชวนและจูงใจให้ลงคะแนนเสียงโดยอาศัยความเคารพนับถือหรือความใกล้ชิดกัน รวมถึงการให้สิ่งของหรือเงินเพื่อตอบแทนเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน ให้ข้อมูลและแนะนำคุณสมบัติของผู้สมัครที่เหนือกว่าคู่แข่งและทำลายความนิยมของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม คือการใส่ร้ายหรือให้ข่าวที่ไม่เป็นความจริงกับประชาชน

จากงานที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ผู้เขียนค้นพบว่า การศึกษาเครือข่ายของนักการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าไผ่ยังมีงานศึกษาอย่างจำกัด โดยผู้เขียนได้ต่อยอดงานศึกษาเครือข่ายทางการเมืองในบริบทของท้องถิ่นอื่น เพื่อค้นหาตัวแปรการวิเคราะห์กลุ่มผลประโยชน์และระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งท้องถิ่น ดังที่ปรากฏในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 2 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นที่การศึกษา คือ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีประชากรที่ใช้ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น 3 กลุ่ม และกลุ่มพัฒนาชุมชนหรือกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม 7 กลุ่ม ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยผู้ศึกษาเจาะจงสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนตำแหน่ง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน สตรีแม่บ้าน ตำแหน่ง ประธานแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ตำแหน่งประธานอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มผู้สูงอายุ ตำแหน่งประธานผู้สูงอายุ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในชุมชน มีความใกล้ชิดกับประชาชนและทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างจึงเข้าใจความเป็นมาของชุมชน สภาพแวดล้อม สังคม และสถานการณ์ทางการเมืองท้องถิ่น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 10 คน

ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยแยกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มพัฒนาชุมชนหรือองค์กรพัฒนาสังคม โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูล คือ ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน และบทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ร่วมกับเอกสารทางวิชาการ และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ

5. ผลการศึกษา

5.1 ศึกษาความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ข้อมูลทั่วไปและประวัติของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลป่าไผ่ พบว่า ตัวแทนกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่งคือ กลุ่มเพื่อตำบลป่าไผ่ ก้าวหน้า ประชาธิปไตย ผู้นำมีถิ่นกำเนิดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลายตำแหน่ง โดยกลุ่มนี้รวมตัวกันในตำบลป่าไผ่ เป็นระยะเวลาที่ยาวนานที่สุดโดยมุ่งหวังทำงานให้กับประชาชน และรวมผู้ที่อุดมคติในทิศทางเดียวกันเพื่อเป็นตัวแทนประชาชนพัฒนาพื้นที่เทศบาลตำบลป่าไผ่ ให้ดีขึ้น การจัดการความสัมพันธ์ตัวแทนกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น โดยเลือกตามความสามารถ

ศักยภาพและความถนัดของแต่ละบุคคล ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตของตนเอง สร้างทัศนคติและอุดมคติ ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม พร้อมแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาต่อยอดการทำงานที่เคยทำไว้ มุ่งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จ ในการชนะการเลือกตั้ง ผู้นำกลุ่มเคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าไผ่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก อดีตผู้ช่วยผู้บริหารตำบลป่าไผ่ อดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าไผ่ ร่วมกัน สนับสนุนการรวมกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นในครั้งนี้ (อัครเดช คัมภีระมนต์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2568)

ต่อมาตัวแทนกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มพลังประชาชนตำบลป่าไผ่ ผู้นำมีถิ่นกำเนิดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านเอกชน ร่วมงานกับหน่วยงานราชการบางครั้ง และยังไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ความเป็นมาของกลุ่มโดยที่แต่ละคนมาจากหลายสาขาอาชีพในพื้นที่ รวมตัวกันเพื่อได้รับเลือกจากประชาชน สำหรับตัวแทนนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่ 2 คัดสรร ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติคือ เป็นคนกว้างขวาง มีคนรู้จักมากมายมีผลงานเด่นในชุมชน พยายาม กระจายผู้สมัครให้มีทุกหมู่บ้าน เพื่อจะได้ช่วยกันหาเสียงให้แต่ละหมู่บ้านได้รู้จักตัวผู้สมัคร มีการเสนอนโยบายแนวคิดการทำงานการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน พร้อมกับตั้งความต้องการหรือความเดือดร้อนของแต่ละหมู่บ้านมาเป็นจุดแข็งในการหาเสียง ผู้นำกลุ่มเคยดำรง ตำแหน่งประธานสภาตำบลป่าไผ่ โดยมีอดีตสมาชิกสภาเทศบาลบางส่วนคอยสนับสนุน การรวมกลุ่ม (ณัฐภูมิ ไชยยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2568)

และตัวแทนกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่สาม ได้แก่ ทีมสมเดช ชัดผาบ ผู้นำเป็นผู้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยในพื้นที่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน เมื่อ พ.ศ. 2549 รวม 19 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท ประสบการณ์การทำงานด้านเอกชนไม่เคยร่วมงาน กับหน่วยงานราชการ และไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ความเป็นมาของกลุ่ม ได้รับคำแนะนำจากอดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าไผ่ และสมาชิกสภาจังหวัดลำพูน เป็นผู้ประสานชักชวนแนะนำผู้ช่วยผู้บริหารและสมาชิกผู้สมัครสมาชิกสภาในเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่ 2 มีบางส่วนที่เลือกผู้มีความใกล้ชิดในการลงสมัครตำแหน่งสมาชิกสภา และตั้งเป้าหมายคือ การชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้เพื่อพัฒนาตำบลป่าไผ่ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ทุกหมู่บ้าน โดยผู้นำกลุ่มไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง และได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก สภาจังหวัดลำพูน อดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าไผ่บางส่วนคอยสนับสนุนการรวมกลุ่ม นักรการเมืองท้องถิ่น (สมเดช ชัดผาบ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 มกราคม 2568)

5.2 ศึกษาบทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าแต่ละกลุ่มมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายทางการเมืองและกลยุทธ์การหาเสียงในรูปแบบที่คล้ายกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลยุทธ์การหาเสียงของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น

กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น	กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายของนักการเมือง	เครือข่ายสนับสนุน
1. กลุ่มเพื่อตำบลป่าไผ่ก้าวหน้า ประชาธิรัฐ พัฒนา	รวมกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นที่มีศักยภาพ และใช้ความถนัดของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อลงสมัครตำแหน่งผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และสมาชิกสภา สร้างทัศนคติอุดมคติ ในการทำงานร่วมกัน เรียนรู้พัฒนานโยบายอยู่เสมอ ต่อยอดการทำงานเดิมที่ทำไว้ มุ่งเป้าหมายเพื่อชนะการเลือกตั้งอีกครั้งนี้ และใช้กลยุทธ์ในการหาเสียง คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของพื้นที่ตำบลป่าไผ่ และศึกษาศักยภาพของแต่ละหมู่บ้าน รับฟังความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนานโยบาย ให้เข้ากับชุมชน พร้อมกับเข้าถึงประชาชน สร้างความเข้าใจเรื่องนโยบายแนวทางการทำงาน และรับฟังปัญหาของประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าไผ่เป็นเครื่องมือในการหาเสียง	- กลุ่มนักการเมืองเก่า - ผู้นำชุมชน เขต 1 - กลุ่มสตรีแม่บ้าน เขต 1 - กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขต 1 - กลุ่มคณะกรรมการ ผู้สูงอายุ เขต 1 และเขต 2
2. กลุ่มพลังประชาชนตำบลป่าไผ่	เน้นการหาเสียงโดยการนำเสนอนโยบายหลักที่ต้องการพัฒนา 7 นโยบาย คือ 1. ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร 2. นโยบายไฟฟ้าครัวเรือน 3. นโยบายไฟกิ่งภายในหมู่บ้าน 4. นโยบายแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 5. นโยบายหาน้ำประปาหมู่บ้านดื่มได้ 6. นโยบายถนนเพื่อการเกษตร 7. นโยบายถนนภายในหมู่บ้าน	- อดีตฝ่ายปกครอง - กลุ่มสตรีแม่บ้าน เขต 1 - กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขต 1 - กลุ่มคณะกรรมการ ผู้สูงอายุ เขต 1

กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น	กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายของ นักรการเมือง	เครือข่ายสนับสนุน
	สมาชิกภายในกลุ่ม หาเสียงโดยนำนโยบาย ของผู้นำกลุ่มและใช้ความสามารถ เฉพาะตัวที่จะทำให้ได้รับการเลือกจาก ประชาชน ทั้งหมดนี้โดยลงพื้นที่หาเสียงทุก วันในช่วงวันหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง	
3. ทีมสมเดช ชัดผาบ	เข้าหาประชาชนทุกหมู่บ้าน ด้วยการ รวมตัวนักรการเมืองท้องถิ่นเดินรวมกลุ่ม หาเสียงตามชุมชน เพื่อนำเสนอนโยบาย ให้แก่ประชาชน ในช่วงหาเสียงรับเลือกตั้ง นำเสนอโยบายหลักและ อธิบายนโยบาย เกี่ยวกับไฟฟ้าเพื่อการเกษตร ถนนเพื่อ การเกษตร ประปาหมู่บ้าน ถนนภายใน ชุมชน เน้นสำคัญที่นโยบาย น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวก	- นักรการเมืองท้องถิ่น ระดับจังหวัด - กำนันตำบลป่าไผ่ - กลุ่มสตรีแม่บ้าน เขต 1 และเขต 2 - กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขต 1 และเขต 2 - กลุ่มคณะกรรมการ ผู้สูงอายุ เขต 1 และเขต 2

ที่มา: ผู้วิจัย

กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นมีการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่อย่างไรในการ
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักรการเมืองกับประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัด
ลำพูน จากการสอบถามกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน
กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มผู้สูงอายุ ได้ข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักการเมืองกับประชาชน

กลุ่มพัฒนาชุมชนและ กลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม	บทบาทของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น
1. ตัวแทนประธาน แม่บ้าน	กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นที่ชนะการเลือกตั้งและแพ้การเลือกตั้งต่างใช้วิธีการหาเสียงที่คล้ายกัน โดยเน้นการเข้าหาประชาชนและสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนเป็นระยะเวลานานก่อนการเลือกตั้ง เช่น งานประเพณี งานวัด งานฌาปนกิจ รวมถึงการช่วยเหลือชุมชนตามความสามารถของจริง เช่น การเสนอตัวเป็นโฆษก การสนับสนุนทรัพยากร หรือการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ในช่วงเวลาการหาเสียงมีการรวมกลุ่มของผู้สมัคร เพื่อช่วยสนับสนุนแนะนำและสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน
2. คณะกรรมการผู้สูงอายุ	กลุ่มนักการเมืองมีการนำเสนอนโยบายที่คล้ายคลึงกัน เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเข้าหาประชาชนทุกบ้าน แนะนำนโยบาย รวมไปถึงแนะนำสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อให้ประชาชนรู้จักและมีการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โดยไม่ใช่ของบริจาคในช่วงหาเสียงการเลือกตั้ง
3. สมาชิกอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	การเข้าหาประชาชนเพื่อหาคะแนนในการเลือกตั้งนั้น เป็นการวางแผนในระยะยาว โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ตนเองเป็นที่รู้จักของประชาชน เช่น กิจกรรมทางพุทธศาสนา วัด งานศพ กลุ่มที่ชนะการเลือกตั้งกลุ่มที่แพ้การเลือกตั้งและผู้ลงสมัครอิสระต่างทำคล้าย ๆ กัน แต่ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม สำหรับบางคนในช่วงหาเสียงการเลือกตั้งจะรวมกลุ่มกันเพื่อแนะนำซึ่งกันและกัน โดยจะเดินเข้าพบประชาชนตามบ้านที่ละหลัง เพื่อแนะนำตนเองรวมถึงสมาชิกกลุ่ม นักการเมืองที่ใกล้ชิดกับประชาชนจะสามารถสร้างความไว้วางใจได้มากขึ้น เนื่องจากเข้าถึงง่ายและสอบถามปัญหาของประชาชนได้โดยตรง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การนำเสนอนโยบายหรือแนวทางการทำงานเพื่อใช้ในการหาเสียงในช่วงการเลือกตั้ง
4. ผู้นำชุมชนกำนัน- ผู้ใหญ่บ้าน	การเข้าหาประชาชนของกลุ่มนักการเมืองที่หาเสียงเป็นการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น งานสงกรานต์ งานบุญต่างชิ้นบ้านใหม่ แต่งงาน หรือฌาปนกิจศพ ฯลฯ ช่วงการหาเสียงเลือกตั้งจะเดินรวมกลุ่มกันหาเสียงตามหมู่บ้านช่วยกันหาคะแนนเสียงแนะนำสิ่งที่อยากจะพัฒนาให้กับชุมชน พร้อมนำเสนอแนะนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่นมักเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาเป็นเวลานาน และรวมกลุ่มกันเป็นทีมผู้บริหารและสมาชิกสภา มักเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับชุมชนและมีเครือข่ายกว้างขวาง เพื่อที่จะมีฐานเสียงและได้รับการสนับสนุนการเลือกตั้งจากประชาชนให้ได้มากที่สุด

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตาราง 2 ผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักรการเมืองกับประชาชน ที่มีการลงพื้นที่พบประชาชนทั้งในช่วงก่อนการเลือกและช่วงหาเสียงการเลือกตั้ง บางกลุ่มอาจขาดความต่อเนื่องในการลงพื้นที่ แต่โดยรวมช่วงหาเสียงการเลือกตั้งกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นใช้การลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องพร้อมการสื่อสารนำเสนอนโยบายเป็นเครื่องมือพร้อมรับฟังความต้องการและปัญหาของประชาชน มุ่งสร้างความสัมพันธ์ สร้างความไว้วางใจจากประชาชนผ่านการพบปะพูดคุยโดยตรง

6. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองท้องถิ่นกับการรวมกลุ่มในตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน และศึกษาบทบาทของกลุ่มนักรการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาในเขตตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน จากการศึกษาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า ประเด็นความเป็นมาของกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นจากตัวแทนกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นทั้ง 3 กลุ่มพบว่า กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นตำบลป่าไผ่ที่ลงสมัครตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภานั้นมีทั้งหมด 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มความเป็นมาของความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มแรก กลุ่มเพื่อตำบลป่าไผ่ ก้าวหน้า ประชาธิปไตย พัฒนา ความเป็นมาของกลุ่ม คือ การรวมตัวของคนในพื้นที่รวมตัวกันโดยมุ่งหวังทำงาน มีอุดมคติในทิศทางเดียวกัน เป็นตัวแทนประชาชน และพัฒนาพื้นที่เทศบาลตำบลป่าไผ่ให้กับประชาชน กลุ่มที่สอง กลุ่มพลังประชาชนตำบลป่าไผ่ ความเป็นมาของกลุ่ม คือ สมาชิกภายในกลุ่มรวมตัวจากหลายสาขาอาชีพ มีเป้าหมายร่วมกัน คือ การได้รับเลือกจากประชาชนเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง และกลุ่มสุดท้าย ทีมสมเดช ขัดผาบ ความเป็นมาของกลุ่มนี้ คือ ตั้งเป้าหมายที่จะชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้เพื่อที่จะพัฒนาตำบลป่าไผ่ให้ทั่วถึง และเท่าเทียมในทุกพื้นที่ของตำบลป่าไผ่ นอกจากนี้ จากการศึกษาการจัดการความสัมพันธ์ของกลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นเพื่อช่วงชิงตำแหน่งผู้บริหารนั้นแต่ละกลุ่มมีการจัดการที่แตกต่างกันออกไป คือ กลุ่มแรก กลุ่มเพื่อตำบลป่าไผ่ ก้าวหน้า ประชาธิปไตย พัฒนา มีการจัดการภายในกลุ่มคือการเลือกผู้สมัครตามศักยภาพและความถนัดของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อลงสมัครตำแหน่งผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และสมาชิกสภา กลุ่มที่สอง กลุ่มพลังประชาชนตำบลป่าไผ่ รวมนักรการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้กว้างขวางมีประชาชนรู้จักเป็นจำนวนมาก มีผลงานเด่นชัดภายในชุมชน และพยายามเลือกผู้สมัครให้มีทุกหมู่บ้านเพื่อช่วยกันหาเสียงให้แต่ละหมู่บ้านได้รู้จักสมาชิกผู้สมัครภายในกลุ่มทุกคน และกลุ่มสุดท้ายทีมสมเดช ขัดผาบ จัดการสมาชิกภายในกลุ่มได้รับคำแนะนำจากอดีตประธานสภาเทศบาลตำบลป่าไผ่ และสมาชิกสภาจังหวัดลำพูน เป็นผู้แนะนำผู้ช่วยผู้บริหารและผู้สมัครสมาชิกสภาในเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่ 2 แต่มีสมาชิกบางส่วนที่เลือกด้วยตนเอง และผู้ศึกษาพบว่าบทบาทของกลุ่มนักรการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นทั้งสามกลุ่มนั้น มีบทบาทการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ที่คล้ายกัน คือ ปรากฏตัวต่อเนื่องจริงจัง ผ่านการเข้าร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน การช่วยเหลือ และการสื่อสารกับประชาชน ก่อนเข้าสู่ช่วงหาเสียงเลือกตั้ง

เป็นเวลานาน โดยมีทั้งการลงพื้นที่ทั้งคนเดียวและแบบรวมตัวกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่มักพบ นักการเมืองท้องถิ่น คือ งานประเพณี งานทางศาสนา งานบุญ งานฌาปนกิจ กิจกรรมสาธารณะ ฯลฯ เป็นการสร้างและสะสมฐานเสียงที่จะสนับสนุนตนเองในช่วงเวลาเลือกตั้ง

ความเหมือนของกลยุทธ์การหาเสียงของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นของทั้งสามกลุ่ม มีการลงพื้นที่ร่วมทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพบปะประชาชนโดยตรงในช่วงก่อน และช่วงหาเสียงการเลือกตั้งเพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างความไว้วางใจกับประชาชน สอดคล้องกับงานของ เณริมพล คงจิตต์ (2544) ได้อธิบายว่านักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ต้องหันมาสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน และคอยตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดการยอมรับของกลุ่มต่าง ๆ ยอมรับฐานเสียงและสนับสนุนกลุ่มการเมืองของตน ต่อมาทุกกลุ่มนำเสนอนโยบายเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ส่วนความแตกต่างของกลยุทธ์ทางการหาเสียง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นที่สาม มีความชัดเจนทางด้านนโยบายในช่วงหาเสียงมากกว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มแรก และกลุ่มที่สอง คือ การเน้นให้ความสำคัญกับนโยบายโครงสร้างพื้นฐาน

จากการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีความเป็นมาของกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ทางการเมือง การทำงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีจุดแข็งที่ต่างกัน กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มแรก กลุ่มเพื่อตำบลป่าไผ่ ก้าวหน้า ประชาธิปไตย พัฒนา มีการสร้างฐานเสียงโดยมีถิ่นฐานในพื้นที่ตั้งแต่กำเนิด การศึกษาของผู้ในกลุ่มได้เสริมสร้างภาพลักษณ์ความรู้ความสามารถและสะสมประสบการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนจัดการตามศักยภาพและความถนัดของแต่ละบุคคล สร้างทัศนคติและอุดมคติในการทำงานร่วมกัน พัฒนาความรู้ใหม่เพื่อยกระดับนโยบายต่อยอดการทำงานของกลุ่ม มุ่งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จคือชนะการเลือกตั้ง ขณะที่กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่สอง กลุ่มพลังประชาชนตำบลป่าไผ่ เป็นกลุ่มที่มีถิ่นฐานในพื้นที่ตั้งแต่กำเนิดเช่นกัน รวมกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและคัดสรรผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นคนกว้างขวาง มีคนรู้จักมากในชุมชน มีผลงานเด่น และกระจายผู้สมัครให้มีทุกหมู่บ้านเพื่อจะได้ช่วยกันหาเสียงแต่ละหมู่บ้านให้ได้รู้จักผู้สมัครทุกคน พร้อมกับเสนอนโยบายแนวคิดการทำงานการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน พร้อมรับฟังปัญหาของประชาชน และกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่สาม ทีมสมเดช ชัดผาบ ผู้นำกลุ่มย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ มีความเชี่ยวชาญจากการทำงานภาคเอกชนและยังไม่มีประสบการณ์ตำแหน่งทางการเมือง ใช้แนวทางการสร้างฐานเสียงของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากอดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าไผ่ และสมาชิกสภาจังหวัดลำพูน เป็นผู้แนะนำและนำการรวมกลุ่มของนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารและสมาชิกสมัครสมาชิกสภาในเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่ 2 จากการกระทำดังกล่าว นับว่าเป็นการสร้างฐานเสียงทางการเมือง ก่อนที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองได้ต้องสร้างฐานเสียงก่อน โดยสอดคล้องกับแนวคิด รัสสรรค์ ณะพรพันธุ์ (2546) ที่ได้ให้คำอธิบายกลุ่มผลประโยชน์จะสร้างสายสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับชนชั้นนำทางอำนาจในพื้นที่ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะใช้วิธีการต่าง ๆ ทำให้ได้รับคะแนน

เสียงจากประชาชน และ สนิท สมัครงการ (2533) จากความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะในสังคมไทยดังที่กล่าวมา แม้ว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์แตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือการชนะการเลือกตั้งในครั้งนั้น

ส่วนการศึกษาบทบาทของกลุ่มนักการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้นำกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นแรก ใช้แนวทางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพชุมชน นำมาเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงประชาชน มุ่งเน้นดำเนินการสร้างความเข้าใจกับนโยบายการหาเสียงที่เข้าถึงปัญหา เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายในการหาเสียงของกลุ่ม ผู้นำนักการเมืองท้องถิ่นที่สอง ตำแหน่งผู้บริหารเน้นการหาเสียงโดยการนำเสนอนโยบายโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องการจะพัฒนา ส่วนตำแหน่งสมาชิกสภาหาเสียงโดยอิงนโยบายของผู้บริหาร และสุดท้ายแกนนำกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่สาม เข้าหาประชาชนทุกพื้นที่เพื่อนำเสนอนโยบายให้แก่ประชาชน เน้นนโยบายหลักเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นทั้งสามกลุ่มมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนที่คล้ายกัน คือการสร้างฐานเสียงการเมือง เป็นกระบวนการที่อาศัยเวลา มีวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน ที่สอดคล้องกับสร้างฐานเสียงการเมืองของชาญชัย จิตรเหล้าอาพร (2558) ได้อธิบายรูปแบบการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมือง จะต้องการอาศัยทุนทางสังคมสูง กับการเป็นผู้นำที่ดี สร้างผลประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประชาชนได้ ดังนั้น หากประชาชนสนับสนุน หรือผลักดันผู้นำทางการเมืองท่านใดในลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลาในการสร้างความสัมพันธ์และมีการวางกลยุทธ์อย่างเป็นระบบโดยกลุ่มนักการเมือง โดยกลยุทธ์แรก คือการสร้างตัวตนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน สอดคล้องกับ กรกานต์ ดวงแก้ว (2553) ที่กลุ่มนักการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งได้มีสัมพันธภาพ ทำความรู้จักกับประชาชนและกลุ่มผู้นำชุมชนในชุมชน เข้าร่วมพิธีกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่สอง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และเป็นที่รู้จักของชุมชน นักการเมืองท้องถิ่นที่มีเครือข่ายกว้างขวางจะได้เปรียบในด้านการสื่อสารและนำเสนอโยบาย กลยุทธ์ที่สาม การรวมกลุ่มหาเสียงเป็นกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นช่วยขยายฐานเสียงร่วมกันทำให้สามารถขยายฐานเสียงของประชาชนได้มากขึ้น และสร้างภาพลักษณ์ของความสามัคคีร่วมมือกัน ซึ่งทั้งสองกลยุทธ์สอดคล้องกับงานของ โอฟาร์ ถินบางเตียว (2565) ที่เครือข่ายประธานชุมชนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา เครือญาติ พวกพ้อง ผู้กว้างขวางในท้องถิ่น มาช่วยเป็นเครือข่ายพันธมิตรในการรณรงค์หาเสียงและเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง กลยุทธ์ที่สี่ ในด้านการนำเสนอนโยบายการหาเสียงที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนโดยตรง คือนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพราะเป็นสิ่งที่ส่งผลและเห็นได้ชัดต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง และเห็นผลลัพธ์ได้ในระยะเวลาสั้น อีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญคือการใช้เครือข่ายทางสังคมเป็นฐานเสียง กลุ่มหรือองค์กรในชุมชนเชื่อมโยงกับคนภายในกลุ่มและประชาชน เพื่อเป็นการสื่อสารและนำเสนอโยบายของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ลิขิต ธีรเวคิน (2542) ที่ได้อธิบายโครงสร้างของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ระบบหมู่ญาติ 2) ระบบมิตร

สหาย 3) ระบบองค์กร และ 4) ระหว่างอาชีพ โดยกลุ่มเหล่านี้เป็นเครือข่ายทางสังคมและพื้นฐานเสียง ช่วยนำเสนอนโยบายสู่ประชาชน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ประเด็นแรก การรวมตัวของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นนั้น การก่อตั้งกลุ่มหรือการรวมกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น มักรวมตัวจากประชาชนในพื้นที่ เป็นสมาชิกหรือเครือข่ายผู้นำจากสมาชิกกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคมต่าง ๆ มีเครือข่ายกว้างขวางเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และมักเป็นที่รู้จักของชุมชน รวมตัวกันเพื่อคอยสนับสนุนฐานเสียงของสมาชิกกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งกันและกัน อาศัยการปรับตัวด้วยวิถีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อดำรงฐานเสียงตัวเองไว้ อาทิเช่น อาศัยระบบอุปถัมภ์ สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคมในชุมชน ก่อให้เกิดการยอมรับและเป็นฐานเสียงของกลุ่มนักการเมือง ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกับระบบอุปถัมภ์ เพื่อมุ่งใจให้กลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคมและประชาชนเลือกกลุ่มของตน คือการสร้างประชาชนที่เข้มแข็ง มีความพร้อมที่จะตรวจสอบนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม ที่เข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น ดังนี้ ข้อเสนอในการทำให้ประชาชนเข้มแข็ง เช่น การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการเปิดเผยเอกสาร ก่อนการประชุมสภาเทศบาล เพื่อให้ประชาชนรับรู้และมีความตื่นตัว ก่อนจะพิจารณาการประชุมของสภาเทศบาล

อีกประเด็นที่น่าสนใจ บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นช่วงการหาเสียงเลือกตั้งจากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น นอกจากนำเสนอแนะนโยบายและแนวทางการทำงานของกลุ่มนักการเมืองแล้ว ยังได้รับฟังปัญหาและความต้องการของกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม ดังนั้น กลุ่มนักการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง ควรจะให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย หรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และส่งเสริมให้กลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคม มีการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น ในกระบวนการการทำงานโครงการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาความสามารถของประชาชน และดำเนินงานตามความต้องการของชุมชน จะส่งผลเป็นการสร้างความโปร่งใสให้กับนักการเมืองท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งเพื่อได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเพิ่มขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

(1) การศึกษาในครั้งนี้เกิดหลังจากการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ไม่ได้เลือกตั้งเป็นเวลานาน จึงมีสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไป ซึ่งเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงหัวข้อ ควรทำวิจัยซ้ำ เพื่อศึกษาสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่ปกติ จะส่งผลต่อความคิดของประชาชนหรือไม่

(2) ประชากรในพื้นที่การศึกษาเป็นตัวแทนสมาชิกกลุ่มพัฒนาชุมชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาสังคมควรศึกษาประชากรในชุมชนด้วยว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อ บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งผู้บริหารและสมาชิกสภา

(3) ควรศึกษางานวิจัยต่อเพื่อทราบถึงผลลัพธ์ว่านักการเมืองท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้ดำเนินการตามนโยบายการหาเสียง และเกิดผลประโยชน์หรือผลเสียอย่างไรบ้างต่อการพัฒนาชุมชนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรกานต์ ดวงแก้ว. (2553). กลยุทธ์การแข่งขันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คะนอง พิณ. (2558). นักการเมืองถิ่นจันทบุรี: เครือข่ายอำนาจการเมืองในท้องถิ่น. วารสารการเมืองการปกครอง, 5(1), 166-180.
- ฉัตรชัย เล็กบุญ, และอดิพร เกิดเรือง. (2562). วิธีการแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับเทศบาลตำบล อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 9(3), 167-180.
- เฉลิมพล คงจิตต์. (2544). บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในเขตชุมชนสันติธรรมต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภา เทศบาลนครเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2558). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ทุมธานี. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นพพล อัคราด. (2556). วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(1), 40-71.
- ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 83 ง หน้า 1-2.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2546). กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. 2475-2530. คบไฟ.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2542). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรกร เลิศด้วยลาภ. (2565). บทบาทการเป็นหัวคะแนนของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัด

- หนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564 (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการปกครอง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2568). การเลือกตั้งท้องถิ่น. <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การเลือกตั้งท้องถิ่น>.
- สนธิ สมัครการ. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเครือญาติกับระบบอุปถัมภ์สังคมไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2562). อปท. ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. <https://odloc.go.th/good-management/อปท-ที่มีการบริหารจัดการ/>
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2564). อปท. ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. <https://odloc.go.th/good-management/อปท-ที่มีการบริหารจัดการ-11/>
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2527). กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน. เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โอฬาร ถินบางเตียว. (2565). โครงสร้างอำนาจและการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(2), 29-46.

ภาษาอังกฤษ

Truman, D. (1951). *The Governmental Process*. Afren A.Knopt.